

Émile Zola

Nana

Roman fra det dekadente Paris

Indhold

- I.
- II.
- III.
- IV.
- V.
- VI.
- VII.
- VIII.
- IX.
- X.
- XI.
- XII.
- XIII.
- XIV.

I.

Tilskuerpladsen i Variétés-teatret var endnu klokken ni kun sparsomt besat. På balkonen og orkesterpladserne sad nogle folk og ventede tålmodigt, lysekronen brændte kun for halvt blus, og i denne svage belysning druknede de næsten mellem de granatgrønne fløjlslænestole. En skygge dækkede hullet i fortæppet, men ikke en lyd hørtes fra scenen, rampen var ikke tændt, og orkestret lå mørkt og øde. Kun øverst oppe i tredje etage under loftet, hvor kvinder og nøgne børn svævede på en himmelbaggrund, som gassen havde givet et grønligt anstrøg, lød råb og latter og en bestandig summen af stemmer, og hoveder med hætter og huer strakte sig frem under de store, guldindrammede buer. Af og til så man en logekone skyndsomt med billetterne i hånden anwise en herre og en dame deres pladser; når de, han i kjole, hun tynd og forlegen, var kommet til sæde, lod de blikket glide langsomt rundt i salen.

På orkesterpladserne kom nu to unge mænd ind, de blev stående op og så sig omkring.

„Hvad sagde jeg, Hektor?” ytrede den ældste, en høj, ung mand med et lille sort overskæg. „Vi kom alt for tidligt! Du kunne granske roligt have ladet mig ryge min cigar færdig.”

En dørvogterske gik forbi.

„Å, hr. Fauchery,” sagde hun fortroligt, „det varer endnu en halv times tid, inden forestillingen begynder.”

„Så—åh, hvorfor står der da klokken ni på plakaterne?” mumlede Hektor, hvis lange, magre ansigt fik et ærgerligt udtryk. „Og Clarisse, som er med i stykket, bandede endog i morges på, at de skulle begynde på slaget ni.”

Derpå stirrede de i nogen tid tavse op mod de kun halvt oplyste loger, som det grønne tapet på væggene gjorde

endnu mørkere. Bagest i salen under etagerne henlå parterrelogerne i fuldkommen nat. I balkonen var der kun en svær dame, der støttede sig mod det fløjlsbetrukne forlæn. Både til højre og til venstre stod prosceniumslogerne med de lange frynsedraperier tomme. Tilskuerpladsens dekoration, der var holdt i hvidt og guld med et svagt anstrøg af grønt, udviskedes i skinnet af krystallysekronens små flammer under den støv tåge, der lå over salen.

„Fik du så den prosceniumsloge til Lucy?” spurgte Hektor.

„Ja,” svarede den anden, „der er såmænd ingen fare for, at Lucy skal komme for tidligt!”

Han kvalte en let gaben, tav lidt og tog derpå igen til orde:

„Du har den fordel, at du endnu ikke har været til nogen førsteforestilling ... *Den lyshårede Venus* skal være årets begivenhed. Man har i det sidste halve år ikke talt om andet. Å, min ven, det skal være en musik, en øjenslyst! ... Bordenave, som forstår sin forretning, har gemt det til udstillingen.”

Hektor, der havde lyttet andægtigt til, spurgte nu: „Og Nana, den nye stjerne, som skal spille Venus, kender du hende?”

„Nå, er det nu galt igen!” udbrød Fauchery og slog ud med armene. „Lige fra i morges har man ikke gjort andet end pine og plage mig med Nana. Jeg har truffet over en snes mennesker, og Nana her og Nana der! Hvorfor skal netop jeg kende hende! Jeg kender da ikke alle Paris' piger! ... Nana er opdaget af Bordenave! Det er netop det snedige!”

Han faldt til ro, men tilskuerpladsens tavshed, den dæmpede belysning, denne andægtighed, som i en kirke med hviskende stemmer og klaprende døre, fyldte ham snart igen med uro.

„Nej, nej,” sagde han pludselig, „Her er alt for kedsommeligt! Nu går jeg ... Vi kan måske få fat i Bordenave nedenunder! Og han kan fortælle os interessante ting.”

Nede i den store, med marmorfliser belagte forsal, hvor billetkontoret fandtes, begyndte folk nu at komme. Gennem de tre åbne gitre så man det stadig skiftende liv på boulevarderne, hvor folkestrømmen myldrede i den smukke aprilaften. Rækker af vogne kørte frem, dørene sloges op og i, folk strømmede ind, dannede små grupper foran billethullet, steg derpå op ad den dobbelte trappe, hvor damerne gav sig god tid, idet de vuggede frem og tilbage i hofterne. På denne sals nøgne vægge tiltvang i gassens skarpe lys store gule plakater med navnet Nana i store, sorte bogstaver sig med vold publikums opmærksomhed. Nogle herrer bliver stående fastnaglede foran dem og læser dem atter og atter, andre står stille i livligt samtalende grupper og spærrer dørene. Nær ved billetkontoret står en svær herre med et bredt, glatbarberet ansigt og taler brutalt til de folk, der trænger på for at få billetter.

„Dér er jo Bordenave,” siger Fauchery, idet han går ned ad trappen.

Direktøren har også set ham.

„Jo, De er mig en net herre!” råber han til ham langt fra. „Hvorledes er det, De holder Deres løfte om en artikel ... Jeg lukker *Figaro* op i morges! Intet!”

„Giv tid,” svarer Fauchery. „Jeg må da først stifte bekendtskab med Deres Nana, førend jeg skriver om hende ... For øvrigt har jeg intet lovet!”

Derpå, for at komme bort fra dette emne, forestillede han direktøren sin fætter Hektor de la Faloise, en ung mand, der lige var kommet til Paris for at fuldende sin uddannelse. Direktøren kastede et prøvende blik på den unge mand, mens denne fuld af forundring underkastede ham en nøje undersøgelse. Det var altså Bordenave, denne foreviger af kvinder, dem han behandlede som en slavefoged, denne hjerne, der altid dampede af en eller anden reklame, der råbte, harkedede, klaskede sig på lårene, en kyniker, der havde vid som en garderkarl.

Hektor mente sig forpligtet til at sige nogle elskværdige ord og begyndte med blød stemme:

„Deres teater ...”

Bordenave afbrød ham roligt med et skarpt ord, som en mand, der ynder at nævne enhver ting ved dens rette navn:

„Sig De hellere mit bordel!”

Fauchery gav leende sit bifald til kende, mens la Faloise, der havde fået sin behagelighed galt i halsen, meget stødt forsøgte at give sig mine af at finde smag i dette ord. Direktøren var imidlertid hastet bort for at trykke en teateranmelder, hvis ord havde stor vægt, i hånden. Da han kom tilbage, var la Faloise atter kommet sig; han var bange for at få udseende af at være provinsiel, hvis han viste sig alt for forbavset, og da han absolut ville sige noget, tog han atter fat:

„Det er blevet mig sagt, at Nana har en yndig stemme.”

„Hun?” udbrød direktøren og trak på skuldrene. „Hun synger så falsk, som man med billighed kan forlange.”

Den unge mand tilføjede skyndsomst:

„For resten en udmærket skuespillerinde.”

„Hun! ... En klods! Hun forstår hverken at bruge fødderne eller armene.”

La Faloise rødmede let, han forstod ikke et muk og fremstammede:

„Ikke for alt i verden ville jeg være gået glip af denne førsteforestilling i aften. Jeg véd, at Deres teater ...”

„Sig mit bordel,” afbrød Bordenave ham på ny med den kolde stivsindethed, som den mand besidder, der er sikker på sin ret.

Imidlertid havde Fauchery i god ro og mag betragtet damerne, der gik ind, men nu rykkede han sin fætter til hjælp, da han så ham stå ganske fortabt uden at kunne blive klog på, om han skulle le eller blive vred.

„Du kan da gerne gøre Bordenave den fornøjelse at kalde hans teater således, som han beder dig om, siden det nu morer ham ... Og De, min rare herre, driv ikke gæk med os!

Dersom Deres Nana hverken kan synge eller spille, vil De få en fiasko, det bliver enden på sagen, og det er netop det, jeg frygter.”

„En fiasko! En fiasko!” råbte direktøren, hvis ansigt farvedes purpurrødt. „Er det virkelig nødvendigt for en kvinde at kunne spille og synge? Åh, min kære, De er alt for tåbelig ... Nana er i besiddelse af noget andet, for fanden noget andet, som opvejer alt. Jeg har opsnuset hende; allerede dette taler stærkt til gunst for hende, eller jeg har måske ikke mere næse end en idiot ... De skal få at se, De skal få at se, at hun kun behøver at vise sig, for at hele tilskuerpladsen skal stirre øjnene ud af hovedet.”

Han havde løftet sine store hænder i vejret, de rystede af begejstring, og henrevet sænkede han stemmen og mumlede hen for sig:

„Ja, hun vil nå langt, ja, ved den lede satan, hun vil nå langt ... En hud, åh hvilken hud!”

Da nu Fauchery begyndte at udspørge ham, indlod han sig på en beskrivelse i enkeltheder med en råhed i udtrykkene, der stødte Hektor de la Faloise. Bordenave havde kendt Nana, og han ville nu bringe hende i skuddet. Han søgte netop en Venus. Han var ikke den mand, der længe gjorde sig ulejlighed for en kvindes skyld, meget hellere lod han straks publikum nyde godt af hende. Men han havde et fandens ståhej i sin trup, som tilsynekomsten af denne brillante pige havde ophidset. Rose Mignon, hans primadonna, en fin skuespillerinde og en udmærket sangerinde, truede ham hver dag med at nedlægge arbejdet, rasende som hun var over i Nana at ane en medbejlerske. Og hvilke spektakler havde han ikke haft i anledning af plakaten, du store gud! Til sidst havde han besluttet sig til at lade begge skuespillerinders navne sætte med lige store bogstaver. Det var til ingen nytte at forsøge at udmatte ham. Når en af hans små piger, som han kaldte dem, Susanne eller Clarisse, ikke ville makke ret, langede han hende et spark i enden. Det var den eneste måde, han

kunne opretholde ordenen på. Han solgte dem, så han vidste nok, hvad de var værd, de tøjter!

„Se dér!” brød han af, „Mignon og Steiner! Altid sammen! De har vel hørt, at Steiner er begyndt at blive ked af Rose; derfor tør manden ikke vige et skridt fra hans side, for at han ikke skal undslippe ham.”

Den række gasblus, der flammede på teatrets gesims, oplyste fortovet, som var det højlys dag. To små træer tegnede sig på denne baggrund med en skarp, grøn farve; en plakatsøjle skinnede så hvid, at man i afstand kunne læse programmerne ganske som om dagen, og længere henne på den nattemørke boulevard glimtede snart her, snart der lys frem fra menneskestrømmen, der stadig bevægede sig frem og tilbage. Adskillige herrer gik ikke straks ind i teatret, men blev stående udenfor for at ryge deres cigarer ud, mens de talte sammen i det skinnende gaslys, der gav deres ansigter en overordentlig bleghed og aftegnede deres skikkelser som korte, sorte skygger på asfalten. Mignon, en meget høj og meget bred fyr med et firkantet hoved, banede sig vej gennem disse grupper, idet han trak med sig den lille bankier Steiner, hvis mave allerede begyndte at svulme, og hvis runde ansigt var omkranset af gråsprængt skæg.

„Nå,” sagde Bordenave til bankieren, „De traf hende i går i mit kontor.”

„Åh! Var det hende?” udbrød Steiner. „Jeg tænkte det nok! Men jeg gik lige som hun kom, så jeg fik kun et glimt at se af hende.”

Mignon hørte til med lukkede øjne, idet han nervøst drejede på en stor diamantring, han havde på fingeren. Han havde forstået, at talen drejede sig om Nana. Da Bordenave gav bankieren et portræt af sin debutantinde, der fik dennes øjne til at lyse, blandede han sig til sidst i samtalen.

„Lad det nu være nok, min gamle ven, en gadestrygerske! Publikum vil også nok vide at lyse hende derhen, hvor hun hører hjemme! ... Nå, min kære Steiner, lad os så komme af

sted, De véd, min kone sidder og venter på Dem i sit påklædningsværelse.”

Han ville trække ham med sig, men Steiner ville ikke forlade Bordenave.

De så, hvorledes folk trængtes og sloges i en lang række foran billetkontoret, og de hørte, hvorledes denne skrigen og stammen af disse mange mennesker lidt efter lidt blev en rytmisk nynnen, en taktfast gentagen af de to stavelser i navnet Na-na. Herrer, der stod plantede foran plakaten, stavede det med høj røst, andre udslyngede det i forbigående med en spørgende betoning, mens damerne nysgerrige og smilende gentog det sagte med en forandret mine. Ingen kendte Nana! Hvorfra var Nana dumpet ned? Og der fortaltes alle hånde ting, der hviskedes og tiskedes fra øre til øre. Det lød som et kælenavn, dette lille navn, som alle tunger blev mere og mere fortrolige med. Den blotte udtale satte folk i godt humør og gjorde dem glade som børn. En febrilsk nysgerrighed greb alle, denne parisiske nysgerrighed, der er voldsom som et vanvittigt feberanfald. Alle ville se Nana. En dame fik besætningen revet af sin kjole, en herre tabte sin hat.

„De spørger mig om alt for meget!” skreg Bordenave til en snes herrer, der belejrede ham med spørgsmål. „De får hende jo at se! ... Jeg stikker af, jeg kan ikke undværes deroppe!”

Han forsvandt, henrykt over at have opflammet sit publikums nysgerrighed. Mignon trak på skuldrene og mindede Steiner om, at Rose ventede ham for at vise ham den dragt, hun skulle have på i første akt.

„Se, dér henne stiger Lucy ud af sin vogn,” sagde la Faloise til Fauchery.

Det var ganske rigtig Lucy Stewart, en lille, styg dame på en fyrre år, med en alt for lang hals, et magert, furet ansigt, tykke læber, men så hurtig og let i sine bevægelser, at hun gjorde et meget yndefuldt indtryk. Hun havde Caroline

Héquet og dennes moder med; Caroline var en kold skønhed, moderen meget værdig.

„Du følger vel med os, jeg har holdt en plads til dig,” sagde Lucy til Fauchery.

„For at jeg ingenting skulle se! Nej, du kan tro nej!” svarede han. „Jeg har en fauteuilplads, jeg holder mere af at sidde på gulvet.”

Lucy blev fornærmet: han holdt måske ikke af at vise sig sammen med hende? Men hun beroligede sig hurtigt og tog fat på et andet emne:

„Hvorfor har du ikke talt om, at du kendte Nana?”

„Nana! Jeg har aldrig set hende.”

„Virkelig ikke? ... Det blev mig endogså sagt, at du havde stået i forhold til hende!”

Men Mignon, der stod lige overfor dem, lagde fingeren på munden, at de skulle tie stille, og da Lucy så spørgende på ham, pegede han på en ung mand, der gik forbi, og hviskede:

„Nanas ven!”

De så alle på ham: han var elegant af udseende. Fauchery kendte ham af navn; han hed Daguinet; det var en ung mand, der havde brugt 300,000 francs på fruentimmere, og som nu spillede på børsen, for en gang imellem at kunne byde dem blomster og middage. Lucy fandt, han havde smukke øjne.

„Nå, dér har vi Blanche,” udbrød hun. „Det er hende, der har sagt mig, at du havde stået i forhold til Nana.”

Blanche de Sivry, en stor, lyshåret pige, hvis smukke ansigt begyndte at blive fedladent, kom tit sammen med en spinkel, meget fint klædt herre af et meget fornemt ydre.

„Grev Xavier de Vandevres,” hviskede Fauchery i øret på la Faloise.

Greven trykkede journalisten i hånden, mens Blanche og Lucy meget livligt hilste på hinanden. De spærrede gangen med deres brusende kjoler, den ene i blå, den anden i rosa,

og de nævnede atter og atter Nanas navn så skarpt, at alle lyttede efter. Grev de Vandeuvers førte Blanche bort.

Nu lød ligesom et ekko Nanas navn fra forhallens fire hjørner i en endnu højere toneart med en længselsfuldhed, der var forhøjet ved ventetiden. Mon man dog ikke ville begynde? Herrerne så på deres ure, efternølere sprang ud af deres vogne, før disse holdt, grupperne forlod fortovet, hvor de spadserende nu langsomt vandrede frem og tilbage i den klare gasbelysning og strakte hals for at kigge ind i teatret. En gadedreng standsede fløjtende foran en plakat, skreg med en hæs brændevinsstemme: „Halløj! Nana!” og fortsatte derefter sin vej med vrikkende hofter og slæbende tøfler. Dette udbrud vakte latter rundt om. Herrerne genoptog: „Nana, halløj! Nana!” Man trængte på, et skændsmål opstod ved billethullet, et enstemmigt råb voksede frem af alle de summende stemmer, der råbte Nana, det blev til et af disse udslag af dyrisk livskraft og rå sanselighed, der bemægtiger sig masserne.

Gennem denne larmen lod nu klokken, der meldte forestillingens begyndelse, sig høre; helt ud på boulevarden genlød det: „Der er ringet! Der er ringet!” Der blev en almindelig puffen og støden, alle ville ind, og kontrollørerne havde besvær med at holde orden. Med ærgerlig mine tog Mignon endelig Steiner, som ikke var gået op for at se Roses dragt. Straks ved den første lyd af klokken havde la Faloise sammen med Fauchery banet sig vej gennem mængden, for ikke at gå tabt af ouverturen. Lucy Stewart følte sig ubehagelig berørt af denne publikums ivrighed. Det var nogle grobrianer, der puffede til damerne! Hun blev stående derude sammen med Caroline Héquet og dennes moder. Forsalen var tom, i baggrunden brusede stadig boulevardens langtrullende dønning.

„Som om det gjaldt livet at få disse stykker at se,” gentog Lucy, idet hun gik op ad trappen.

På tilskuerpladsen stod Fauchery og la Faloise på deres pladser og så sig igen om i salen. Nu strålede denne i fuld

belysning. De høje gasblus flammede i lysekronens krystalprismer og sendte et bundt af gule og røde stråler ud over salen fra loft til gulv. Stolesædernes granatrøde fløjl vatredes i lakfarve, og forgyldningen skinnede, mens de bløde, grønne ornamenter afdæmpede genskinnet på de alt for skarpe loftsmalerier. Rampen var nu skruet op og belyste glødende fortæppet med dets tunge purpurdraperier, der var af en eventyrlig rigdom, som dannede en skærende modsætning til indfatningens tarvelighed, hvor store revner viste kalken under forgyldningen. Der begyndte allerede at blive lummert. Musikerne sad i orkestret ved deres nodepulte og stemte instrumenterne, lette fløjtetoner, dæmpet hornklang og syngende violintoner blandede sig med det tiltagende virvar af menneskestemmer. Alle tilskuerne talte højt, stødte og puffede til hinanden under deres stormmarch ind til deres pladser; ude i korridoren var trængslen så stærk, at dørene næppe syntes at kunne lade denne endeløse strøm af mennesker slippe ind. Dog lidt efter lidt fyldtes rækkerne; en lys dragt lod sig til syne her, et hoved med en fin profil bøjede sig hist tilbage, mens en ædelsten strålede fra chignonen. I en loge skimtedes en nøgen skulder med en skinnende silkehvidhed. Andre damer sad ligegyldige og brugte deres vifter med langsomhed, mens de med øjnene fulgte myldret på gulvet. Med ryggen til orkestret stod en række unge herrer med deres brede hvide skjortebryst og en gardenia i knaphullet og rettede deres kikkerter rundt om i salen.

De to fætre ledte efter kendte ansigter. Mignon og Steiner sad side om side sammen i en parketloge med armene på den fløjlslogerand. Blanche de Sivry syntes at have en af de nederste prosceniumsloger for sig selv. Men la Faloise rettede særlig sin opmærksomhed på Daguinet, der havde en fau teuilplads to rækker foran. Ved siden af ham sad en meget ung herre, højst sytten år gammel, lige sluppet ud af skolen, og spillede sine smukke Cherubino-øjne højt op. Fauchery smilede ved synet af ham.

„Hvem er den unge dame dér i balkonen?” spurgte pludselig la Faloise. „Hende, der har en ung pige i blåt ved sin side.”

Han sigtede til en svær, stærkt snøret dame, hvis hår tidligere havde været lyst, men som nu grånede stærkt, og hvis runde, rødsminkede ansigt tog sig oppustet ud under et pur af små, barnlige krøller.

„Det er Gaga,” svarede Fauchery ligefremt.

Og da dette navn syntes at sætte fætterten i forbavselse, tilføjede han:

„Véd du ikke, hvem Gaga er? ... Hendes blomstringsperiode faldt i de første år af Louis Philippes regering. Nu slæber hun sin datter med sig alle vegne.”

La Faloise havde ikke øje for den unge pige, derimod følte han en heftig bevægelse ved synet af Gaga, han kunne ikke løsrive sine øjne fra hende; han fandt, at hun endnu var meget smuk, men han havde ikke mod til at udtale dette.

Nu løftede kapelmesteren imidlertid sin taktstok, og ouverturen begyndte. Folk vedblev at komme og uroen og støjen voksede. Dette førsteforestillingerernes faste publikum kendte hinanden og smilede, når de fandt hinanden på de vante steder. Lapse med hatten på hovedet hilste muntert og fortroligt på hinanden. Paris havde givet møde, litteraturens, børsens og glædens Paris, mange bladmænd, nogle forfattere og børsmænd, flere „piger” end agtværdige kvinder; et højst blandet publikum, sammensat af alle samfundslag, mærket af alle laster, på hvis ansigter læstes samme træthed, samme feber. La Faloise udspurgte sin fætter, og denne viste ham, hvor bladene og klubberne havde deres pladser, nævnede ham derpå teateranmelderne: en mager, vissen herre med et ondsksfuldt træk om de smalle læber, og særlig en svær, godmodigt udseende mand, der bøjede sig frem over skuldrene på en ung pige, der sad ved siden af ham, og slugte hende med et faderligt og ømt blik.

Men Fauchery stoppede pludselig op i sin veltalenhed, da han så la Faloise hilse på nogle personer, der tog plads i en af logerne. Han blev øjensynlig forbavset.

„Hvad!” spurgte han, „du kender grev Muffat de Beauville!”

„Ja, vi er gamle bekendte!” svarede Hektor. „Familien Muffat har et gods i nærheden af vort. Jeg har ofte været gæst hos dem ... Greven er her sammen med sin hustru og sin svigerfader, marki de Chouard.”

Og lykkelig over at vække sin fætters forbavselse udkrammede han, for at gøre sig til af, hvad han for øvrigt vidste: markien var statsråd, og greven var lige blevet udnævnt til kammerherre hos kejserinden. Fauchery betragtede imens gennem sin kikkert grevinden, en fyldig brunette med skær hud og smukke, mørke øjne.

„Du kunne måske forestille mig i en mellemakt,” sagde han til sidst. „Jeg har allerede nogle gange truffet sammen med greven, men jeg havde nok lyst til at komme til deres tirsdage.”

„Hys,” lød det energisk oppe fra etagerne. Ouverturen var begyndt, men der vedblev stadig at komme folk. Efternølere tvang hele rækker til at rejse sig, logedøre smækkede og ude på gangen fandt der højrøstede skændsmål sted. Og samtalerne holdt ikke op, men fortsattes som en pludren af en flok spurve ved solnedgang. Der var forvirring over hele linjen: et mylder af hoveder og fægtende arme, nogle satte sig mageligt til rette, andre blev stående op og kastede et sidste blik rundt om. „Sæt Dem ned! Sæt Dem ned!” lød det heftigt fra parterrets mørke baggrund. En gysen for hen over salen: endelig skulle man da se denne meget omtalte Nana, der i den sidste uge havde beskæftiget hele Paris.

Lidt efter lidt afdæmpedes samtalerne til en blød hvislen med enkelte højrøstede tilbagefald. Og gennem denne dæmpede summen lød nu orkestret med sine kvikke melodier, en vals, der med sin kåde rytme ejede en skælms lattermildhed.

Publikum kildredes behageligt af disse toner og smilede allerede; klakken på de første rækker i parterret klaskede voldsomt i hænderne, og så gik tæppet op.

„Se!” sagde la Faloise, der stadig snakkede løs, „der er en herre med Lucy!”

Han så hen mod den loge i balkonen til højre, hvor Caroline og Lucy sad på første række. Bagved opdagede man Carolines moder med hendes værdige ansigt og profilen af en høj, ung mand med smukt lyst hår og tvangfri holdning.

„Se dog!” gentog la Faloise indstændig, „der er en herre!”

Fauchery besluttede sig endelig til at rette sin kikkert mod balkonen, men han vendte sig hurtigt om igen.

„Åh, det er Labordette,” mumlede han med ligegyldig stemme, som om den herres nærværelse var den naturligste sag af verden.

Bag dem råbte man: „Stille!” og de måtte tie stille. Nu var der udbredt et præg af ubevægelighed over hele salen, fra orkestret til galleriet stirrede hoved ved hoved forventningsfulde frem for sig. Første akt af *Den lyshårede Venus* foregik i Olympien, en papirsolymp med skyer i stedet for kulisser og til højre Jupiters trone. Først fremtrådte Iris og Ganymedes, fulgt af en skare himmelske tjenere, der sang et kor, mens de stillede alt i orden til gudernes rådslagning. Atter var klakken ene om at give bifald til kende, mens publikum, der endnu ikke var kommet i humør, indtog en afventende holdning. La Faloise havde imidlertid klappet ad Clarisse Besnus, en af Bordenaves små piger, der udførte Iris, klædt i en dunkelblå dragt med et skærf om livet, der spillede i syv farver.

„Du véd vel, at hun måtte tage sin særk af for at kunne være i den dragt,” sagde han til Fauchery, så højt, at de omkringsiddende kunne høre det. „Vi prøvede den i morges ... Men hendes særk stak frem under armene og på ryggen.”

En let gysen gik gennem tilskuerpladsen: Rose Mignon kom ind som Diana. Skønt hverken hendes skikkelse eller

hendes ansigt passede til rollen, mager og mørk, som hun var, med en parisergadetøs' indtagende hæslighed, tog hun sig dog fortryllende ud som en parodi på selve Diana. Skønt ordene var så dumme, at man kunne fælde tårer derover, foretog hun sin første sang, en klage over Mars, der var i begreb med at svigte hende for Venus' skyld, med en kysk tilbageholdenhed, så fuld af underforståede hentydninger, at publikum begyndte at tø op. Hendes mand og Steiner, der sad side om side, lo glade og fornøjede. Og hele salen brød ud i latter, da Prullière, denne guddommelige skuespiller, viste sig i generalsuniform, en karnevals-Mars med en vældig fjerbusk i hatten og med en sabel, der nåede ham til skulderen, slæbende efter sig. Han havde fået nok af Diana; hun stak næsen alt for højt i sky. Hun svor at vogte på ham og at hævne sig. Duetten endte med en komisk tyrolervise, som Prullière foretog meget pudsigt med en stemme som en drillet hankat. Han parodierede med stort held en førsteelskers glade selvtilfredshed, og rullede som en Bramarbas med øjnene, hvilket fremkaldte skarpe latterudbrud hos damerne i logerne.

Derpå sank publikums stemning igen: de følgende scener forekom ligefrem kedelige. Det var lige akkurat, at gamle Bosc som en idiotisk Jupiter, hvis hoved bøjedes under en vældig krone, et øjeblik kunne opmuntre publikum, mens han førte en huslig strid med Juno om en regning fra deres kokkepige. Gudernes forbimarch, Neptun, Pluto, Minerva og de andre, var lige ved at ødelægge det hele. Publikum blev utålmodigt, en mumlende uro voksede langsomt, tilskuerne tabte interessen og så sig om i salen. Lucy spøgte med Labordette; grev de Vandevres strakte hals over Blanchers kraftige skuldre; Fauchery iagttog i smug familien Muffat, greven sad meget alvorlig, som om han intet forstod, og grevinden smilede ubestemt, mens hun lod blikket tankeløst svæve om i salen. Men pludselig midt under denne misstemning knaldede klakkens bifald løs med en akkuratelse som en granatsalve. Publikum vendte atter sin

opmærksomhed mod scenen. Var dette endelig Nana? Denne Nana havde ladet vente længe på sig!

Det var en deputation af dødelige, som Ganymedes og Iris havde ført ind, hæderlige borgere, men ak, bedragne ægtemænd, der kom for at forebringe gudernes overherre en klage over Venus, som virkelig opflammede deres koner med alt for stærk en glød. Koret, der var holdt i en klynkende og enfoldig tone, og afbrudt af pauser fulde af tilståelser, vakte megen munterhed. Et udtryk lød over hele salen: „Hanrejernes kor! Hanrejernes kor!” Udtrykket blev optaget, og der lød dacapo-råb. Koristernes hoveder tog sig så tåbelige ud, at man syntes horn hørte hjemme på dem, der var især en svær fyr, hvis ansigt var rundt som en måne.

Nu fremtrådte Vulkan og spurgte harmfuld efter sin kone, der var stukket af for tre dage siden. Koret tog atter fat og anråbte Vulkan, hanrejernes gud. Vulkan blev spillet af Fontan, en original komiker af et burlesk talent, der boltrede sig på den mest vanvittig-fantastiske måde i en landsbysmeds lignelse med ildrød paryk og bare arme, der var overtatoveret med hjerter, gennemboret af pile. En kvindestemme udbrød meget højt: „Uh! Hvor han er grim!” Alle gav leende deres bifald til kende.

Derefter fulgte en scene, der syntes aldrig at skulle få ende. Jupiter sammenkaldte gudernes råd for at forelægge det klagen fra de bedragne ægtemænd. Og stadig ingen Nana! Det var altså meningen at gemme Nana til tæppets fald. En så lang ventetid havde til sidst opbragt publikum, og den misfornøjede mumlen tog igen fat.

„Det går skidt,” sagde Mignon til Steiner. „Det bliver en ordentlig dukkert, skal De se!”

I dette øjeblik gled skyerne i baggrunden til side og Venus kom til syne. Nana, der var meget stor og meget svær af sine atten år, skred, klædt i en gudindes hvide tunika, med sit store, lyse hår slået ud over skuldrene, ned mod

lamperækken med en rolig sikkerhed, idet hun smilede ud til publikum. Og hun begyndte på sin store arie:

„Da Venus snused' om en aftenstund ...”

Ved det andet vers så publikum sig om på tilskuerpladsen: var det en spøg eller var det et forrykt indfald af Bordenave? Aldrig havde man hørt en stemme så falsk og så blottet for uddannelse. Hendes direktør havde ret, hun sang som en krage. Og hun forstod ikke en gang at bevæge sig på scenen, hun daskede med armene frem og tilbage for at holde hele sin krop i ligevægt på en måde, som man fandt lidet passende og uskøn. „Åh! Åh!” lød det allerede fra parterret og de billige pladser; man begyndte at pibe, da en stemme, omtrent som en hanekyllings i overgang, fra en fauteuilplads med overbevisning udslyngede:

„Meget fiks!”

Alle så derhen. Det var Cherubino, ham, der lige var sluppen ud af skolen, og som nu sad dér med sine smukke øjne opspilede og sit lyse ansigt blussende rødt ved synet af Nana. Da han så, at alle vendte sig om imod ham, blev han endnu rødere over at have talt højt uden at ville det. Hans sidemand Daguinet så smilende op og ned ad ham, publikum lo ligesom afvæbnet og opgav enhver tanke om at pibe, og de unge løb med de hvide handsker, der også følte begejstring for Nanas former, var ved at sprække af latter og klappede.

„Det er rigtigt, meget godt! Bravo!”

Da Nana så, at tilskuerne lo, gav også hun sig til at le. Munterheden forplantede sig. Hun havde da i det mindste humør, det kønne pigebarn! Når hun lo, kom der et lille smilehul til syne i hagen. Hun ventede lidt, inden hun gik videre i sangen, ikke fordi hun følte nogen ængstelse, tværtimod, hun havde straks ved sin fremtræden stillet sig på en fortrolig fod med publikum; det kunne se ud, som hun selv ved en blinken med øjnene ville sige, at hun ikke ejede for to skilling talent, men hvad gjorde også det, hun havde jo andre fortrin. Og efter at hun havde givet kapelmesteren

et tegn, der kunne udlægges som et „gå videre, gamle ven“, tog hun fat på andet vers:

„Det var ved midnatstide, at Venus drev sit spil ...”

Det var stadig den samme skarpe stemme, men nu forstod hun at bruge den så vel, at hun fra tid til anden frembragte en pirrende fornemmelse hos publikum. Nana havde holdt sit smil i reserve; det gjorde hendes lille røde mund endnu rødere, hendes store øjne endnu mere strålende. Ved nogle temmelig fri udtryk trak hun letsindigt på næsen, så de rosenrøde næsebor vibrerede, og samtidigt fór en rødmen over hendes kinder. Hun vedblev at vugge frem og tilbage, det eneste kneb, hun kendte. Og tilskuerne fandt det ikke mere grimt, tværtimod: herrerne brugte deres kikkerter.

Da hun havde sunget verset, svigtede stemmen hende fuldstændig, og hun forstod, at hun aldrig ville nå til enden. Men uden derfor at blive urolig, gjorde hun en stærk bevægelse med hoften, så dens runde form aftegnede sig under den tynde tunika, og samtidigt bøjede hun sig med sin fulde barm frem mod publikum og strakte armene ud mod det. Bifaldet bragede løs. Hun havde straks vendt sig om, og idet hun gik op mod baggrunden, stillede hun til skue sin nakke, som hendes røde hår gav en lighed med et dyreskind, og bifaldet steg til en vanvittig højde.

Slutningen af akten modtoges temmelig køligt. Vulkan ville slå Venus på øret. Guderne holdt råd og besluttede at foretage en undersøgelse på jorden, inden de gav de bedragne ægtemænd oprejsning. Diana, der havde beluret en øm samtale mellem Venus og Mars, svor på, at hun ikke skulle tabe de to af syne på hele rejsen. Der var også en scene, hvor Amor, der udførtes af en lille tolvårs tøs, på alle spørgsmål svarede i en flæbende tone: „Ja, mo’r! ... Nej, mo’r!” og samtidigt pillede sig i næsen. Derpå lukkede Jupiter med en vred lærers strenghed Amor inde i et mørkt værelse og lod ham tyve gange bøje verbet „at elske”. Slutningskoret, brillant udført af de rollehavende og

orkestret, hævede atter stemningen, men da tæppet var faldet, gjorde klakken sig forgæves anstrengelser for at opdrive en fremkaldelse, alle rejste sig op og ilede mod dørene.

Folk trampede af sted, puffede og trængte på, mens de spurgte hinanden, hvad de syntes. Overalt lød det:

„Det er det rene idioti.”

En anmelder sagde, at han skulle gøre sig en sand fornøjelse af at slå det ned. For resten var der ingen, der brød sig om stykket; alle talte om Nana. Fauchery og la Faloise, der var blandt de første, der nåede ud, traf på Mignon og Steiner i gangen udenfor orkestret. Man var lige ved at kvæles i denne tarm, snæver og trang som en minegang. De stod et øjeblik stille ved foden af trappen, beskyttet af gelænderet. Tilskuerne fra de billige pladser kom nu farende ned under en vedvarende trampen af grove sko, en hel strøm af sorte frakker gled forbi, mens en døroplukkerske opbød alle sine kræfter for at værne om en stol, hvorpå hun havde opstablet en mængde tøj.

„Jeg kender hende,” udbrød Steiner, så snart han fik øje på Fauchery. „Det er ganske sikkert, jeg har set hende et eller andet sted ... i Kasino, tror jeg, og hun lod sig køre i rutsjebane, så fuld var hun.”

„Også jeg,” sagde journalisten, „er ligeledes overbevist om at have truffet hende før, men jeg kan ikke rigtig komme på, hvor det var.”

Han sænkede stemmen og tilføjede leende:

„Måske hos Tricon!”

„Det var som fanden, var det sådant et sted,” faldt Mignon tilsyneladende forarget ind. „Det er for groft, at publikum skal lade sig byde den første den bedste tøjte! Der vil snart ikke mere findes anstændige kvinder ved teatrene ... Ja, jeg bliver til sidst nødt til at forbyde Rose at spille.”

Fauchery kunne ikke tilbageholde et smil. Imidlertid vedblev folk med groft fodtøj at trampe ned ad

trappetrinene; en lille mand med kasket sagde med en slæbende stemme:

„Åh, ja, ja! Hun er godt i stand! Hun er lige til at spise!”

I korridoren stod to unge mænd, krøllede og påklædte efter sidste mode, og skændtes. Den ene gentog ordet: „Hæslig! Hæslig!” uden at give grunde for sin mening, mens den anden med samme foragt for begrundelse svarede med ordet: „Forunderlig! Forunderlig!”

La Faloise fandt hende meget god, men han dristede sig kun til at sige, at hun ville blive bedre, når hun fik sin stemme uddannet. Steiner, der ikke mere hørte efter, syntes med ét at vågne. Man måtte for resten give tid. Måske det hele blev ødelagt under de følgende akter. Publikum havde vist sig velvilligt, men erobret var det ingenlunde endnu. Mignon bandede på, at forestillingen ikke ville blive ført til ende, og da Fauchery og La Faloise forlod dem for at gå op i foyeren, tog han Steiner under armen, lænede sig tæt ind til ham og hviskede ham i øret:

„Kære ven, kom med, så skal De se den dragt, min kone skal have på i anden akt.”

Oppe i foyeren strålede tre krystallysekroner. De to fætre standsede et øjeblik; gennem glasdørene kunne man overse foyeren fra den ene ende til den anden, hvor en strøm af hoveder bevægede sig ustandseligt i to modsatte retninger. De gik ind. Fem, seks grupper, der talte højt og gestikulerede stærkt, stod fast midt i trængslen; de andre gik i række og drejede sig om på hælene. Til højre og til venstre, mellem pillerne af jaspisk marmor, sad damer på de røde fløjsbænke og betragtede den forbiglidende mængde med en træt mine, ligesom overvældede af varmen, og bag dem i de høje spejle så man deres chignon'er. Ved buffeten i baggrunden drak en herre med en svær mave et glas sukkervand.

Fauchery var gået ud på balkonen for at trække frisk luft. La Faloise fulgte hans eksempel, efter at han omhyggeligt havde betragtet de portrætter af skuespillerinder, der i

rammer hang mellem spejlene. Den række gasblus, der oplyste tea trets forside, var lige blevet slukket. Der var mørkt og friskt ude på balkonen, som gjorde et tomt indtryk; kun en ung mand stod langt henne til højre i skyggen, lænet mod balustraden, og røg sig en cigaret, hvis glød lyste. Fauchery genkendte Daguene, og de trykkede hinanden i hånden.

„Hvad bestiller De dog her, kære ven?” spurgte journalisten. „De, som ved førsteforestillinger ikke plejer at forlade Deres plads, kryber i skjul her.”

„Men De ser jo, jeg ryger,” svarede Daguene.

For at sætte ham i forlegenhed spurgte Fauchery: „Nå, hvad mener De om debutantinden? ... Rundt på gangene får hun en hård medfart.”

„Å,” mumlede Daguene, „det er herrer, hun ikke har villet have noget at gøre med.”

Det var hele hans bedømmelse af Nanas talent.

La Faloise lænede sig ud over balustraden. Lige overfor var vinduerne i et hotel og en klub stærkt oplyst; nede på fortovet havde en sort masse af gæster slået sig ned ved bordene foran Café Madrid. Til trods for den sene tid var der en mængde mennesker på benene; de gik ganske langsomt: fra Jouffroy-passagen strømmede mængden ustandselig ud på boulevarden, og folk, der ville fra den ene side af gaden til den anden, måtte vente fem minutter, så tæt fulgte vognene efter hinanden.

„Hvilken bevægelse! Hvilken larm,” gentog la Faloise, hvem Paris endnu fyldte med forundring.

En vedholdende ringen lød og foyeren tømtes. Folk skyndte sig gennem korridorerne. Tæppet var allerede oppe, da de gruppevis strømmede ind til stor ærgrelse for de tilskuere, der allerede sad på deres pladser. Alle tog igen plads med spændt forventning malet på deres ansigter. La Faloise opsøgte straks Gaga, og blev højlig forbavset, da han så den høje, lyshårede herre, der for lidt siden havde haft plads i Lucys loge, ved siden af hende.

„Hvad hedder dog den herre?” spurgte han.

Fauchery så ikke derhen.

„Å! Det er jo Labordette,” svarede han til sidst, idet han ligesom sidst gjorde en ligegyldig bevægelse.

Anden akts dekoration var en overraskelse. Akten foregik fastelavnsmandag i en forstadskejpe *Den sorte kugle*; nogle maskerede personer sang en vise, hvis omkvæd de tilstedeværende istemte, mens de samtidig trampede takten i gulvet. Dette kåde indfald, der kom publikum ganske uventet, gjorde så megen lykke, at visen måtte synges *da capo*.

Til denne kejpe kom hele skaren af guder og gudinder anstigende, efter at Iris, der uden grund roste sig af at være kendt på jorden, først havde ført dem på vildspor. For at være ukendt havde de forklædt sig. Jupiter fremtrådte som kong Dagobert med vrangen ud af benklæderne og en vældig krone af blik på hovedet. Føbus viste sig som postillon fra Lonjumeau og Minerva som en amme fra Normandiet. Vældige latterudbrud modtog Mars, der bar et ekstravagant kostume som schweizisk admiral. Men latteren steg til en skandaløs højde, da man fik øje på Neptun, der var klædt i en bluse og på hovedet havde en høj, ballonagtig kasket, spytkrøller ved tindingerne og slæbere på fødderne; han talte med tyk stemme: „Hvad skal man sige! Når man er et kønt menneske, må man nok kunne blive elsket!” Der lød nogle „Oh! Oh!” mens damerne dukkede ned bag deres vifter. Lucy lo så højt, at Caroline Héquet tyssede på hende med et let slag af sin vifte.

Fra nu af var stykket ikke alene frelst, men tegnede til at blive et stort tilløbsstykke. Disse karnevalsløjer med guderne, hvor Olympen blev slæbt i skarnet, en hel religion og en hel poesi blev stillet frem til latter, syntes en sjælden nydelse. Et anfald af uærbødighed greb førsteforestillingens dannede publikum; man trampede sagnet i støvet, man sønderbrød de antikke billeder. Jupiter havde en lille en på skallen, Mars var faldet. Kongedømmet blev til farce, hæren

til grin. Da Jupiter, der pludselig var blevet kærlighedsfuld mod en lille vaskepige, gav sig til at danse cancan, gav Susanne, der spillede vaskepigen, gudernes herre et spark på næsen og kaldte ham „tykke fatter!” med så pudsig en betoning, at en vanvittig latter rystede salen. Under dansen trakterede Føbus Minerva med varme toddyer, og Neptun tronedede mellem syv, otte gudinder, der overdængede ham med kager. Tilskuerne greb enhver hentydning, lagde selv tvetydigheder til, og på orkesterpladserne forvrængede man endog de uskyldigste ord. Det var lang tid siden publikum i teatrene således havde væltet sig i den mest respektløse dyriskhed. Det virkede forfriskende!

Under disse galskaber skred stykket fremad. Vulkan, klædt som laps i en gul dragt med gule handsker og øjeglaser i det ene øje, fulgte stadig efter Venus; hun fremtrådte endelig som fiskerpige, med et lommetørklæde på hovedet og svulmende barm, dækket af store smykker. Nana var så hvid og buttet, netop så hoftesvær og bredmundet, som denne person skulle være, så hun straks erobrede det hele publikum. Man glemte for hendes skyld Rose Mignon, der som en sød unge med vidjekrans og kort musselinskjole lige med indtagende stemme havde fremsukket Dianas klager. Den anden, dette kraftige pigebarn, der klaskede sig på lårene og klukkede som en høne, udstrålede fra sig en livskraft, en kvindelig almægtighed, der steg publikum til hovedet. Fra denne anden akt var alt hende tilladt: at føre sig dårligt på scenen, ikke at synge en eneste note rigtig, ikke at kunne sin rolle; hun havde kun nødt til at dreje sig og at le, så lød bravoråbene. Når hun slængede sin hofte frem på den bekendte måde, begejstredes herrerne på de første rækker, og en varmebølge steg fra etage til etage lige op til loftet. Det blev også en triumf, da hun førte an i cancan'en. Nu var hun i sit es, da hun med hånden i siden stillede Venus i rendestenen. Og musikken syntes som gjort for hendes forstadsstemme, en klingklang-musik med

mindelser fra markedet i St. Cloud, med nysen fra klarinetten og krumspring på piccolofløjten.

To numre måtte gives *da capo*. Valsen fra ouverturen, denne vals med den kåde rytme, faldt nu ind og satte liv i guderne. Juno, klædt som en bondekone, greb Jupiter på fersk gerning sammen med vaskepigen og gav ham en lussing. Diana traf Venus i færd med at aftale et stævnemøde med Mars og skyndte sig at meddele sted og tid til Vulkan, der udbrød: „Jeg har lagt min plan.” Det øvrige var det ikke så nemt at få rede på. Undersøgelsen løb ud i en slutningsgalop, efter hvilken Jupiter, forpustet og svedig, uden krone, afsagde den kendelse, at de små kvinder på jorden var nogle søde skabninger, og at det var mændene, der havde al uretten.

Da tæppet faldt, lød der gennem bravoråbene fra flere sider:

„Alle frem! Alle frem!”

Tæppet gik op igen, og de rollehavende trådte frem med hinanden i hænderne; i midten Nana og Rose Mignon, der side om side nejedede for publikum. Der blev klappet, og klakken forstærkede bifaldet. Derpå gik publikum langsomt ud, så halvdelen af tilskuerpladsen snart lå tom hen.

„Jeg bliver nødt til at gå hen og hilse på grevinde Muffat,” sagde la Faloise.

„Ja, gør det, så kan du forestille mig,” svarede Fauchery. „Derefter følges vi ad nedenunder.”

Men det var ingenlunde nogen let sag at nå frem til logerne i balkonen. Der var en frygtelig trængsel i korridoren. For at komme gennem alle disse grupper måtte man sno og bore sig frem, idet man på det bedste brugte albuerne. Belyst af gasblusset fra en bronzelampe stod den svære anmelder og udtalte sin dom for en kreds af opmærksomme tilhørere. I forbifarten nævnte folk hans navn med halv stemme. Han havde let uafbrudt under sidste akt, gik rygtet i korridoren, men alligevel udtalte han sig meget strengt om stykket, talte om smag og moral.

Noget derfra stod den anden anmelder, ham med de smalle læber, han var overstrømmende velvillig, men hans ord havde dog en eftersmag, omtrent som af sur mælk.

Fauchery kiggede ind i logerne gennem det runde hul i dørene. I det samme trådte grev de Vandeuvers hen til ham og spurgte, hvem han så efter, og da han hørte, at de to fætre ville hilse på grev Muffats, gav han dem anvisning på loge 7, hvorfra han netop kom ud. Derpå hviskede han til journalisten:

„Hør, min kære herre, denne Nana! Det er bestemt hende, vi en aften traf på hjørnet af Rue de Provence ...”

„Akkurat! De har ret!” udbrød Fauchery. „Jeg syntes jo nok selv, at jeg skulle kende hende!”

La Faloise forestillede sin fætter for grev Muffat de Beauville, der hilste meget afmålt på ham. Derimod havde grevinden ved Faucherys navn hævet hovedet, og hun sagde journalisten nogle artigheder for hans artikler i *Figaro*. Lænet til den fløjlsbetrukne logerand vendte hun sig halvt om med en smuk skulderbevægelse. De talte et øjeblik sammen, og talen faldt på verdensudstillingen.

„Den bliver meget smuk,” sagde greven, hvis brede, almindelige ansigt bevarede en officiel alvor. „Jeg var i dag et svip ude på Marsmarken ... Jeg følte mig slået.”

„Det siges med vished, at de ikke kan blive færdige,” vovede la Faloise at bemærke. „Man har stødt på forhindringer ...”

Men greven afbrød ham med sin alvorlige stemme:

„De bliver færdige ... Kejseren vil det så!”

Fauchery fortalte nu livligt, hvorledes han en dag, han var gået derud for at finde stof til en artikel, nær var blevet lukket inde i akvariet, der var under opførelse. Grevinden smilede. Af og til så hun ud over tilskuerpladsen, løftede samtidig sin ene arm — hun havde lange, hvide handsker lige til albuerne — og viftede sig temmelig langsomt. Salen, der nu næsten var tom, lå hen som i dvale; nogle herrer på de første rækker havde givet sig i lag med deres aviser;

damerne tog imod besøg, ganske ugenerte, som om de sad hjemme i deres stuer. Det var dog kun det gode selskabs halvhøje samtale tone, der lød under lysekronen, hvis klare stråleglans dæmpedes i den fine støvsky, som mellemaktsuroen havde sat i bevægelse. Ved dørene stimlede herrerne sammen for at betragte de damer, der var blevet siddende på deres pladser; de stod et øjeblik stille og strakte hals med deres store hvide skjortebryst.

„Vi håber at se Dem hos os på tirsdag,” sagde grevinden til la Faloise.

Hun indbød også Fauchery, der bukkede. De talte aldeles ikke om stykket, nævnede slet ikke Nanas navn. Grevnen bevarede så iskold en anstand, at man skulle tro, han var til møde i parlamentet. For at forklare deres tilstedeværelse, sagde han ganske simpelt, at hans svigerfader var en stor ven af teatret. Døren til logen var åben, og udenfor stod marki de Chouard, der var gået ud for at give plads til de besøgende, og rettede sin høje oldingeskikkelse med det slappe, blege ansigt under en bredskygget hat, mens han med sine glansløse øjne iagttog de damer, der gik forbi.

Så snart Fauchery havde opnået sin indbydelse, tog han afsked med en følelse af, at det ville være på urette plads her at tale om stykket. La Faloise blev tilbage i logen; han havde lige opdaget, at den lyshårede Labordette nok så dristig havde slået sig ned i grev Vandeuvers' loge, hvor han underholdt sig meget fortroligt med Blanche de Sivry.

„Hør,” sagde han, da han atter var i selskab med fætteren, „denne Labordette kender nok alle kvinder? Se ham nu blot hos Blanche.”

„Ja, det er vist og sandt, han kender dem alle,” svarede Fauchery roligt. „Du gør sådanne underlige spørgsmål, min kære ven!”

Der var ikke slet så megen trængsel i korridoren nu, som før. Fauchery var begyndt at gå ned, da han hørte Lucy Stewart kalde; hun stod langt tilbage, udenfor døren til sin loge.

„Man er færdig ved at steges derinde,” sagde hun, og stod nu sammen med Caroline Héquet og dennes moder ude på gangen og gnaskede konfekt. En logemadamme talte beskyttende med dem. Lucy skændte på journalisten: han var rigtignok en net herre, alle andre damer aflagde han besøg hos, kun dem glemte han helt, så de kunne gerne være omkommet af tørst! Pludselig slap hun dette tema og sagde:

„Véd du hvad, min ven, jeg synes nu meget godt om Nana!”

Hun bad ham tage plads hos dem under sidste akt, men han slap bort ved at love, at han ville komme og hente dem, når forestillingen var forbi. Da Fauchery og la Faloise var kommet udenfor teatret, tændte de deres cigaretter. På fortovet var der ligefrem opløb af en mængde herrer, der steg ned ad stentrappen for at nyde nattens kølighed midt i boulevardens aftagende brusen.

Mignon havde imidlertid slæbt Steiner med sig hen på Variétés-caféen. Da han havde set den lykke, Nana gjorde, var han begyndt at tale om hende med begejstring, mens han hele tiden iagttog bankieren i al hemmelighed. Han kendte ham: to gange havde han hjulpet ham med at bedrage Rose, og havde derpå, når passionen var forbi, ført ham tilbage til hende, angrende og trofast. Der var alt for mange gæster i caféen, de trængtes omkring marmorbordene; nogle stod ret op og ned og nød deres forfriskning. De store spejle gengav i det uendelige dette mylder af hoveder og forstørrede uforholdsmæssigt dette trange lokale med dets tre lysekroner, dets plyssofaer og dets vindeltrappe med rødt draperi. Steiner tog plads ved et bord i det bageste værelse ud mod boulevarden, hvor man måske en kende tidligt på året havde fjernet dørene. Da Fauchery og la Faloise gik forbi, råbte bankieren dem an:

„Vil De ikke drikke et glas øl med os!”

Pludselig fik han en indskydelse, han ville kaste en buket op til Nana, han kaldte derfor på en opvarter, som han

fortroligt benævnedes August. Mignon hørte til og betragtede Steiner med så skarpt et blik, at denne blev forvirret og stammede i det:

„To buketter, August, og giv dem til logemadammen; en til hver af damerne i det rette øjeblik, De forstår nok!”

I den anden ende af værelset sad et pigebarn på en atten år med nakken støttet mod et af spejlenes rammer, hun sad stille med et tomt glas foran sig, ligesom døsig af en lang forgæves venten. Under det smukke, askefarvede hår, der krøllede af naturen, havde hun et jomfrueligt åsyn med et par fløjlsbløde øjne, milde og kolde; hun var klædt i en grøn, falmet silkekjole, og havde en rund, temmelig medtaget hat på hovedet. Nattens kølighed gjorde hendes kinder kridhvide.

„Se, dér har vi jo Satin!” udbrød Fauchery, da han fik øje på hende.

La Faloise spurgte, hvem det var. Å, en boulevardtrækkerske, slet og ret. Men hun var så rask i munden, at man havde morskab af at tale med hende. Og journalisten hævede stemmen:

„Hvad bestiller du her, Satin?”

„Jeg blæser Dem en lang march,” svarede hun roligt uden at røre sig.

De fire mandfolk gav sig til at le, Henrikte over dette svar.

Mignon forsikrede, at det havde ikke nogen hast; der krævedes mindst tyve minutter til at stille dekorationer til tredje akt op, men de to fætre, der havde drukket deres øl ud, ville alligevel gå op igen; køligheden var dem imod. Da Mignon var blevet alene med Steiner, støttede han albuen på bordet og sagde lige i ansigtet på bankieren:

„Nå, det er altså en aftale, vi aflægger et besøg hos hende og forestiller Dem ... De forstår nok, det bliver mellem os, min kone behøver ikke at få noget derom at vide.”

Da Fauchery og la Faloise igen var kommet ind på deres pladser, opdagede de i anden etage en smuk, smagfuldt påklædt dame. Hun var sammen med en meget alvorligt

udseende herre, en kontorchef i indenrigsministeriet, som la Faloise kendte; hun havde truffet ham nogle gange hos Muffat. Fauchery troede, hun hed fru Robert; hun var en agtværdig kvinde, der aldrig havde mere end én elsker, og altid en meget anstændig mand.

Dette vendte deres opmærksomhed andet steds hen. Dér sad Daguenet og smilede til dem. Nu, da Nana havde gjort så stor lykke, krøb han ikke længere i skjul; han havde lige foretaget et triumftog gennem korridorerne. Den unge mand, der lige var sluppet ud af skolen, havde ikke forladt sin plads ved siden af ham, men sad stille hen i dyb beundring af Nana. Det var da endelig en kvinde; han rødmede ved tanken om hende og trak ganske mekanisk sine handsker af og på. Da han hørte, at hans sidemand talte om Nana, vovede han at rette et spørgsmål til ham:

„Undskyld, min herre, De kender måske den dame, som debuterer i aften?”

„Ja, en smule,” mumlede Daguenet overrasket og nølende.

„Så véd De vel også, hvor hun bor?”

At henvende dette spørgsmål til ham, forekom ham så uforskammet, at han havde lyst til at svare med en ørefigen.

„Nej!” svarede han tørt og vendte ryggen til den unge mand.

Denne forstod, at han havde gjort sig skyldig i et brud på høflighedens love, han blev endnu rødere og vidste ikke, hvor han skulle se hen.

Regissøren slog tre slag i gulvet, men logemadammerne, der var belæssede med pelse og overfrakker, havde sat sig i hovedet at give disse klædningsstykker tilbage til deres ejere midt i den strøm af tilskuere, der nu vendte tilbage til deres pladser. Klakken klappede ad decorationen, der forestillede en hule i bjerget Ætna, udgravet i en sølvmine, dens vægge skinnede med en glans som nyslåede dalere; i baggrunden lyste Vulkans smedje som en nedgående stjerne.